

Choroby z povolania alebo ohrozenia chorobou z povolania v SR 2019

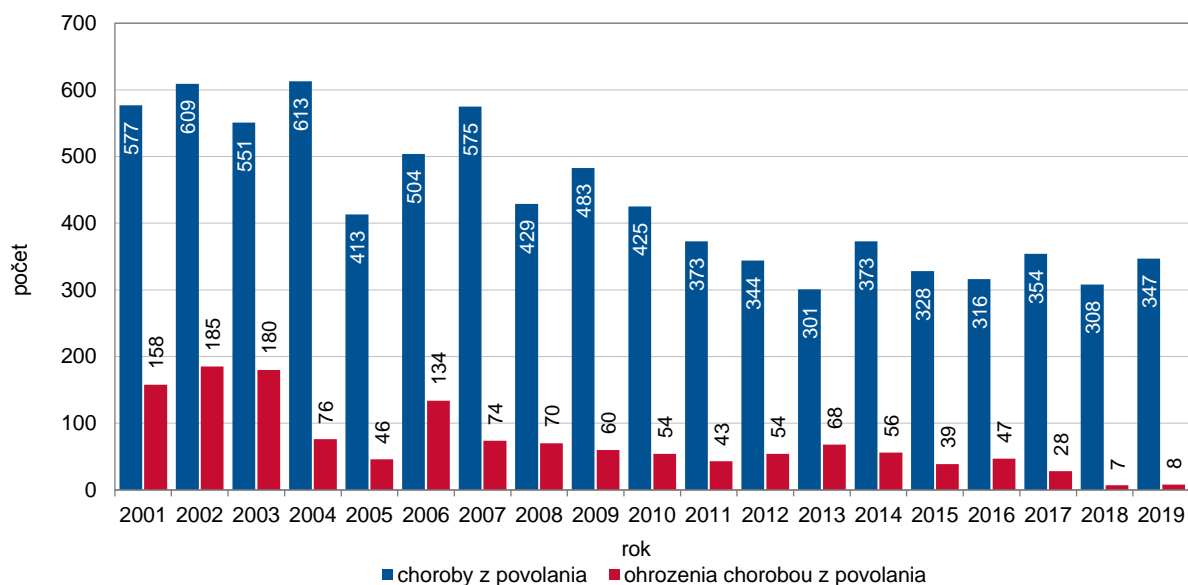
Správa prezentuje výsledky štatistického zisťovania MZ SR **Hlásenie choroby z povolania alebo ohrozenia chorobou z povolania Z (MZ SR) 12-12**, ktorého zber a spracovanie vykonáva NCZI. Hlásenie predkladajú poskytovatelia zdravotnej starostlivosti v odbore klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia, pracovné lekárstvo a dermatovenerológia pre kožné choroby z povolania, ktorí priznali chorobu z povolania alebo ohrozenie chorobou z povolania.

Na základe výsledkov výberového zisťovania pracovaných síl spracovaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky evidujeme **2 583 700 pracujúcich** osôb za rok 2019.

V Slovenskej republike bolo v roku 2019 hlásených **347 novozistených prípadov** chorôb z povolania a profesionálnych otráv (G 1). Na celkovom počte sa muži podieľali 54,2 % a ženy 45,8 %. Oproti predchádzajúcemu roku bol počet vyšší o 39 (muži 1 prípad, ženy 38 prípadov). Prejavilo sa to aj nárastom incidence po prepočítaní na 100 000 pracujúcich z 12,0 v roku 2018 na 13,4 v roku 2019.

V roku 2019 bolo nahlásených **8 ohrození chorobou z povolania** (G 1), menší výskyt bol zaznamenaný len v roku 2018 (7 prípadov). Hlásené boli zo zdravotníckych zariadení Trnavského (3), Žilinského (3), Bratislavského (1) a Košického (1) kraja.

G 1 Vývoj počtu chorôb z povolania a ohrození chorobou z povolania

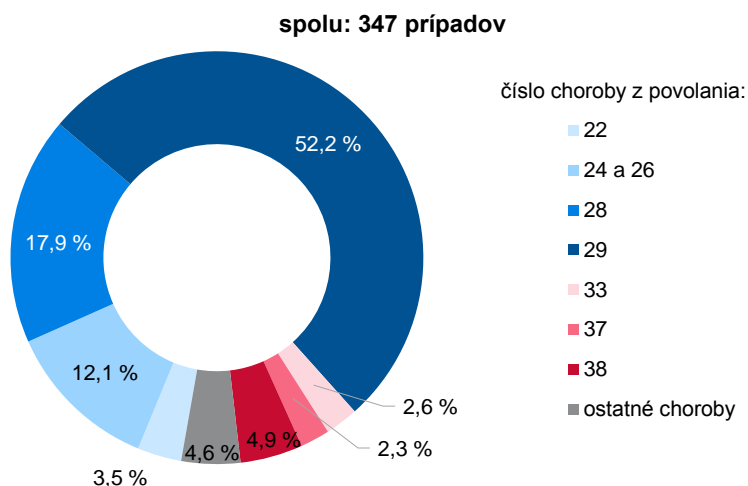
V publikačných tabuľkových výstupoch (xls, ods) je tento graf uvedený pod označením G 1 (hárok T1).

Najčastejšie hlásené choroby z povolania (G 2) v roku 2019 boli:

- ochorenie končatín z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania) bolo hlásené u 181 zamestnancov, t. j. 52,2 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania v SR,
- ochorenie končatín z vibrácií (položka č. 28 zoznamu chorôb z povolania) bolo hlásené u 62 zamestnancov, t. j. 17,9 %,
- infekčné, prenosné a parazitárne ochorenie (položka č. 24 a č. 26 zoznamu chorôb z povolania) bolo hlásené u 42 zamestnancov, t. j. 12,1 %,
- porucha sluchu z hluku (položka č. 38 zoznamu chorôb z povolania) bola hlásená u 17 zamestnancov, t. j. 4,9 %,
- kožné choroby (položka č. 22 zoznamu chorôb z povolania) boli hlásené u 12 zamestnancov, t. j. 3,5 %,

- choroba zaprášenia pľúc prachom obsahujúcim oxid kremičitý – silikóza (položka č. 33 zoznamu chorôb z povolania) bola hlásená u 9 zamestnancov, t. j. 2,6 %,
- bronchiálna astma (položka č. 37 zoznamu chorôb z povolania) bola hlásená u 8 zamestnancov, t. j. 2,3 %.

G 2 Podiel prípadov podľa druhu choroby z povolania

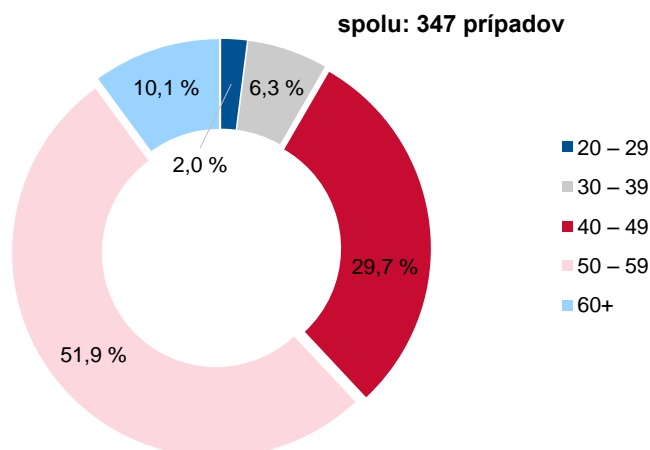

V publikačných tabuľkových výstupoch (xls, ods) vychádza tento graf z dát na hárku T1. Zoznam chorôb z povolania je uvedený v [publikačných tabuľkových výstupoch](#) (xls, ods) na hárku Príloha1.

V porovnaní s rokom 2018 medziročne vzrástol počet **profesionálnych ochorení postihujúcich podporno-pohybový systém, cievny a nervový systém** zamestnancov vystavených pri práci dlhodobému nadmernému a jednostrannému zaťaženiu končatín zo 147 na **181** (ich podiel stúpol zo 47,7 % na 52,2 %). Od roku 2001 sa uvedené ochorenie najväčšou mierou podieľa na celkovom počte chorôb z povolania. Ochorenie **kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobené prácou s vibrujúcimi nástrojmi** bolo v roku 2019 druhou najčastejšou chorobou z povolania. Pri týchto chorobách sme zaznamenali medziročný nárast z 55 na **62**, avšak s rovnakým podielom 17,9 %. Obe skupiny spolu tvorili až 70 % z celkového počtu chorôb z povolania (G 2). Pri **infekčných a parazitárnych chorobách a chorobách prenosných zo zvierat na ľudí** sme evidovali nárast z 27 v roku 2018 na **42** v roku 2019. **Porucha sluchu z hluku** oproti minulému roku klesla z 28 na **17** a za sledované obdobie dosiahla najnižšiu úroveň.

Chorobou z povolania boli za sledované obdobie najčastejšie postihnutí pracujúci medzi **50. – 59. rokom života** (G 3). Oproti minulému roku vzrástol podiel tejto vekovej skupiny o 5,1 percentuálneho bodu a dosiahol najvyššiu úroveň (**51,9 %**) od roku 2010. Nasledovala veková skupina 40 – 49-ročných (29,7 %) a 60-a viacročných (10,1 %). Choroby pracujúcich vo veku 30 – 39 rokov tvorili 6,3 % a 20 – 29 rokov 2,0 %.

G 3 Podiel chorôb z povolania vo vekových skupinách

V publikačných tabuľkových výstupoch (xls, ods) vychádza tento graf z dát na hárku T3.

Najvyšší výskyt chorôb z povolania **podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností** (úroveň sekcie) bol v odvetví priemyselná výroba (180 hlásených ochorení, t. j. 51,9 % priznaných chorôb z povolania), ťažba a dobývanie (57 hlásených ochorení, t. j. 16,4 %), zdravotníctvo a sociálna pomoc (42 hlásených ochorení, t. j. 12,1 %; medziročný nárast o 18 prípadov), poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (38 hlásených ochorení, t. j. 11,0 %) a stavebníctvo (13 hlásených ochorení, t. j. 3,7 %). Počet priznaných chorôb z povolania podľa divízie klasifikácie ekonomickej činnosti zobrazuje G 4. Výskyt jednotlivých ochorení v konkrétnych odvetviach ekonomickej činnosti je uvedený v [publikačných tabuľkových výstupoch na hárku T5](#).

G 4 Ekonomické činnosti s najväčším počtom novopriznaných chorôb z povolania

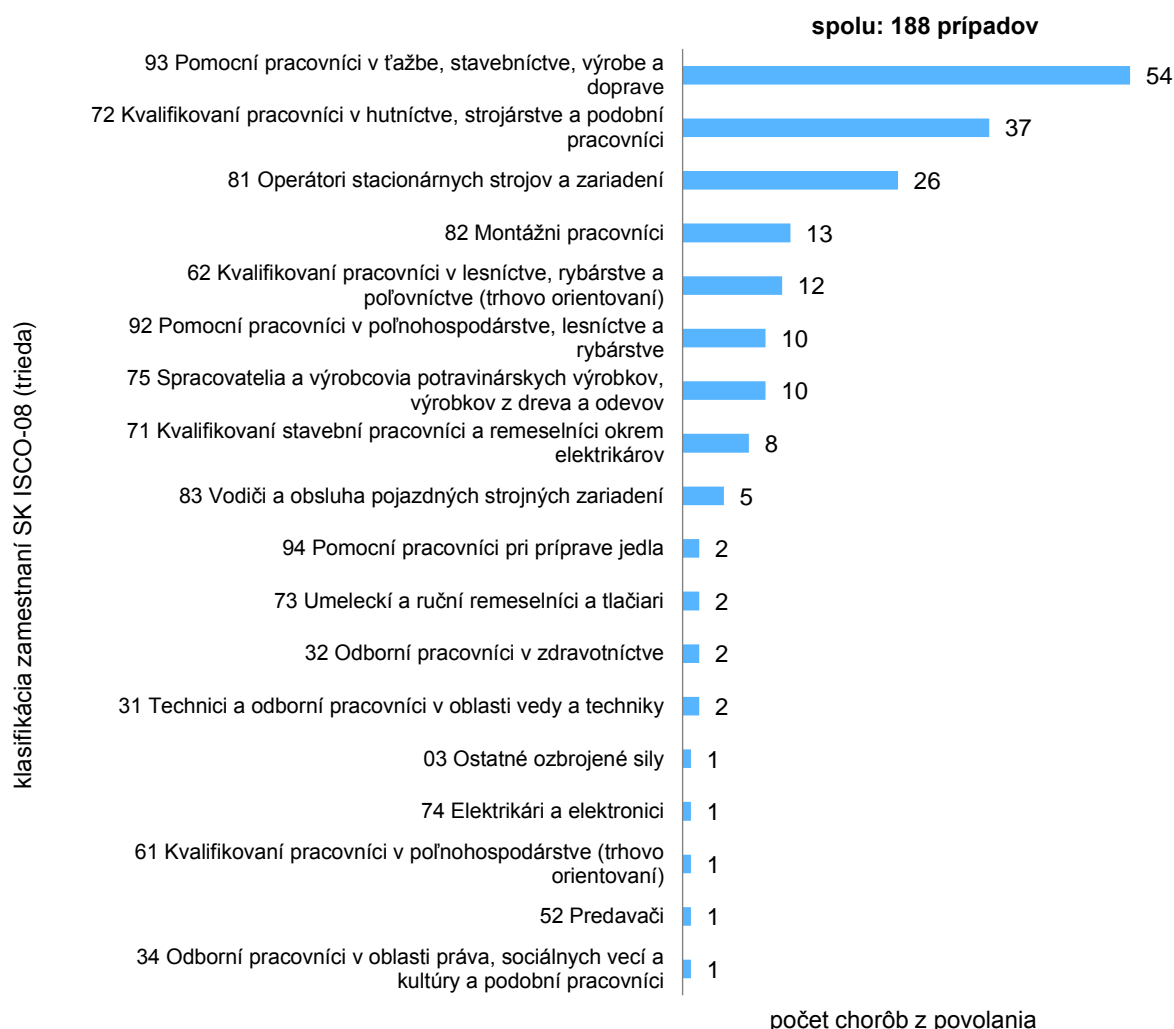

V publikačných tabuľkových výstupoch (xls, ods) je tento graf uvedený pod označením G 4 (hárok T5).

Podľa konkrétnych **profesií** (hlavná trieda klasifikácie zamestnaní SK-ISCO 08) bolo najviac chorôb z povolania priznaných u kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (110 prípadov, z nich najviac v hutníctve a strojárstve), operátorov a montérov strojov a zariadení (96 prípadov), pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov (76 prípadov, z nich najviac v ťažbe, stavebníctve, výrobe a doprave). V uvedených povolaniach prevažovalo ochorenie končatín z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania). Výskyt jednotlivých ochorení v daných profesiách je uvedený v [publikačných tabuľkových výstupoch na háрку T9](#).

Zamestnania, pri ktorých najčastejšie dochádzalo k chorobám z povolania z pohľadu jednotlivých pohlaví boli odlišné. U mužov to boli predovšetkým pomocní pracovníci v ťažbe, stavebníctve, výrobe a doprave (54 prípadov), kvalifikovaní pracovníci v hutníctve a strojárstve (37 prípadov) a operátori stacionárnych strojov a zariadení (26 prípadov). U žien to boli hlavne montážne pracovníčky (25 prípadov), operátorky stacionárnych strojov a zariadení (24 prípadov), spracovateľky a výrobyne potravinárskych výrobkov, výrobkov z dreva a odevov (24 prípadov) a odborné pracovníčky v zdravotníctve (23 prípadov). Výskyt chorôb z povolania u mužov a žien na úroveň triedy klasifikácie zamestnaní uvádzajú G 5 a G 6.

G 5 Choroby z povolania u mužov podľa zamestnania

V publikačných tabuľkových výstupoch (xls, ods) je tento graf uvedený pod označením G 6 (hárok T8).

G 6 Choroby z povolania u žien podľa zamestnania

V publikačných tabuľkových výstupoch (xls, ods) je tento graf uvedený pod označením G 7 (hárok T8).

Podľa **sídla organizácie**, kde choroba vznikla, bol najvyšší výskyt chorôb z povolania v Košickom (109 prípadov), Trenčianskom (61 prípadov), Žilinskom (59 prípadov) a Banskobystrickom kraji (53 prípadov). Poradie krajov podľa výskytu uvádza T 1.

T 1 Výskyt chorôb z povolania podľa sídla organizácie, kde choroba vznikla

Územie sídla organizácie	Choroby z povolania	
	počet	percento
Košický kraj	109	31,4 %
Trenčiansky kraj	61	17,6 %
Žilinský kraj	59	17,0 %
Banskobystrický kraj	53	15,3 %
Bratislavský kraj	18	5,2 %
Trnavský kraj	18	5,2 %
Prešovský kraj	17	4,9 %
Nitriansky kraj	12	3,5 %

V publikačných tabuľkových výstupoch (xls, ods) táto tabuľka vychádza z údajov na hárku T6.

Podľa **zdravotníckeho zariadenia**, ktoré chorobu z povolania hlásilo bol najvyšší výskyt v Košickom (154 prípadov) a Žilinskom kraji (108 prípadov). Zdravotnícke zariadenia v Trenčianskom a Trnavskom kraji nehlásili v roku 2019 žiadne prípady. Poradie krajov podľa výskytu uvádza T 2.

T 2 Výskyt chorôb z povolania podľa územia zdravotníckeho zariadenia, ktoré chorobu z povolania hlásilo

Územie sídla organizácie	Choroby z povolania	
	počet	percento
Košický kraj	154	44,4 %
Žilinský kraj	108	31,1 %
Banskobystrický kraj	38	11,0 %
Bratislavský kraj	36	10,4 %
Prešovský kraj	6	1,7 %
Nitriansky kraj	5	1,4 %
Trenčiansky kraj	–	–
Trnavský kraj	–	–

V publikačných tabuľkových výstupoch (xls, ods) táto tabuľka vychádza z údajov na hárku T2. Ležatá čiarka (–) znamená, že v danom kraji sme nezaznamenali žiaden výskyt.

Do nerizikovej I. a II. kategórie prác bolo zaradených **235** (t. j. 67,7 %) **chorôb z povolania**. Najčastejšími chorobami v nerizikovej kategórii boli choroby z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín – ochorenie kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín (148 prípadov; 63,0 %). Podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností evidujeme najviac ochorení hlásených v priemyselnej výrobe (137 prípadov, z nich najviac pri výrobe motorových vozidiel, návesov a prívosov). Podľa profesie sa vyskytovali hlavne u operátorov stacionárnych strojov a zariadení (36 prípadov). Najčastejšie hlásenými diagnózami nerizikovej kategórie prác boli syndróm karpálneho tunela (22,6 %), syndróm manžety rotátorov (16,6 %) a laterálna epikondylitída (11,9 %). Podľa expozície – príčinného faktora bola v nerizikovej kategórii najviac zastúpená kategória biomechanických faktorov (63,0 %) a z nej opakujúce sa práce s jednostrannými pohybmi (61,7 % zo všetkých faktorov).

Do rizikovej III. a IV. kategórie prác bolo zaradených **112** (t. j. 32,3 %) **chorôb z povolania**. Najčastejšími chorobami v rizikovej kategórii boli choroby z vibrácií – ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín spôsobené vibráciou (50 prípadov, t. j. 44,6 %). Podľa odvetvovej klasifikácie činností evidujeme najviac ochorení hlásených v rizikovej kategórii v priemyselnej výrobe (43 prípadov, z nich najviac pri výrobe kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení) a v ťažbe a dobývaní (38 prípadov). Podľa konkrétneho povolania bol najvyšší výskyt u pomocných pracovníkov v ťažbe, stavebníctve, výrobe a doprave (37 prípadov). Najčastejšie hlásenými diagnózami rizikovej kategórie boli účinky vibrácie (33,0 %) a laterálna epikondylitída (15,2 %). Podľa expozície – príčinného faktora bola v rizikovej kategórii prác najviac zastúpená kategória fyzikálnych faktorov (58,9 %) a z nej faktor vibrácií prenášaných na končatiny (stroje, nástroje) (39,3 % zo všetkých faktorov). Vysoký vplyv pri vzniku choroby z povolania mala aj opakujúca sa práca s jednostrannými pohybmi zo skupiny biomechanických faktorov (26,8 % zo všetkých faktorov).

Podrobnejšie údaje k tejto téme sú obsiahnuté v štatistických výstupoch zverejnených na http://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy.